

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretpлата: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“
Dr V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: Krste Živković-Šupuk

Pretpлата šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petit retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. Plaća se sve unaprijed.

SE NE VRAĆAJU. — POŠILJKE NEPLAĆENE PRIMAJU SE. — E RAČUNAJU 16 PARITIT RETKU, A ZA TA PO POGODBI. NJA I ZAHVALE 20 A PO RETKU. — — —

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

Oci i djeca.

Oci naši, i ako su u političkoj borbi za naša narodna prava mnogo podnijeli i učinili i ako su poput Valjeana iz Hugovih „Bijednika“ morali ramenima uzdržati rušuću se harijatidu narodnu u Banovini proti magjarskom silništvu, u Dalmaciji proti talijanaštinu — oci naši u politici nijesu bili ono što su djedovi nam bili, koji su u doba ilirizma znali da složno i ustrajno rade za domovinu i da podžeženi svetom vatrom narodnih ideala do potrebe i za mač posegnu kao Jelačić i um i bogatstvo svoje založe za narod kao Strossmayer.

Oci naši bili su nesložni i zaveli su ljuta stranačenja i krvave svadje u naš narod. Najveći dio svojih sposobnosti i sila uložili su u borbu oko stranačkog učvršćenja i oko programa, jedni za Veliku Hrvatsku, drugi za srpstvo, treći za autonomiju; jedni kao nagodbenjaci, drugi kao antinagodbenjaci itd.

U takovoj borbi prošli su im zadnji deceniji, u toj borbi oni i danas ustraju „Ita singuli pugnant universi vincuntur“: bore se svak za se, pa svi skupa bivaju svladani. Tako je eto Khuen mogao da pašuje u narodu za 20 godina, tako su Rauchi, Tomašići, pa napokon i Cuvaj uspjeli da zavedu u domovinu našoj apsolutistički režim najniže vrsti; zato i danas ovako tužne prilike vladaju po svim zemljama našega naroda.

I u ovako osudnom času naše domovine tesko bi ipak bilo došlo do složne borbe i otpora protu tiranskom sistemu, koji nas tlači, da nije bilo našeg djaštva, naše omladine. Djeca pokazaše put ocima i omladina idealima prožeta pokrenula je prva zastala koleša našeg zardjalog političkog stroja na novo gibanje.

Prva je ustala omladina hrvatska i srpska u Zagrebu proti nasilnom režimu nedostojnog bana Cuvaja, Khuenova eksponenta.

Od 7. veljače ove godine kad je neustavno raspušteni sabor hrvatski imao biti otvoren, datira sadašnja borba u Hrvatskoj, koja je izmučena tiranijom Khuena, Raucha, Tomašića, doživila napokon u Cuvaju svog krvnika, kojemu je od bahatih gospodara namijenjena zadaća da potpuno uništi otpornu snagu i slobodu Hrvatske. Narod se je stao gibati. Kad je feldvebel ban htio da zasječe sabljom u istu autonomiju naše „almae matris“ zagrebačkog sveučilišta i kad radi kukavičluka sveučilišnog rektora zagrebačkog našim akademskom djaštvom, bila zatvorena vrata sveučilišta i kad su zatim prve sablje redarske bljesnule i okrvavile ponosno čelo našeg djaštva, dok je ono zaneseno pjevalo „Lijepu našu“ ustala je omladina prva na noge složno, zaboravivši na sva stranačka tvenja i odvažno i odlučno doviknula silnicima: ne predajemo se! Spremni smo na sve za naša narodna prava i nećemo mirovati, dok ne srušimo apsolutizam i neustavno stanje u našoj domovini.

Djaštvo se je zatim junački utaborilo u universi i nije se iz nje maklo, dok sveučilištu zagrebačkom nije bila dana potpuna zadovoljština. Djaštvo zagrebačko nije time prestalo, nego je pozvalo cijeli narod na najodlučniji otpor proti nasilju nedostojnog bana i njegovih gospodara. Uz djaštvo je odmah pristalo i radništvo i gradjanstvo Zagreba i seljaštvo okolice, a čitava hrvatska sveučilišna mladež hrvatska srpska i slovenačka iz Beča, iz Praga, iz Graca, iz Brna izjavila se solidarnom sa kolegama i narodom u domovini. Nasilja su se banova nastavila sve žesćim mahom; politički progoni i apšenja narodnih zastupnika, gradjana i omladine, krvave sječe oružane sile, zapljene novina i zabrane skupština izazvale su cijelo radništvo i gradjanstvo na ulicu i ovo se je oduprlo istoj oružanoj sili. Slijedile su zatim veličanstvene

i krvave demonstracije i cijela je naša domovina progovorila. I u Bosni-Hercegovini omladina složno prva ustala da manifestira za prava potlačene Hrvatske, a uz nju i radništvo i gradjanstvo. Zloduh našeg naroda i sramotni apsolutistički sistem, po kojemu se s nama kroz decenije vlada, nije mogao da podnese te divne narodne sloge i — revolveri redarski prasnule, sablje i bodovi zabljestashe: krv našeg naroda *protekle je* po ulicama Zagreba, Sarajeva i Mostara. . . . Divlja tiranija, iscerila je zube na omladinu, tiranija silnička koja ni zanosnoj, poletnoj mladenačkoj duši ne dopušta da prosvjeduje proti nepravdi i strahotama poč njenim na narodu, koja svaku poletniju misao hoće da okuje, koja svaki ogorčeni poklik hoće da uguši, koja ne trpi razumne, ponosne, karakterne mladeži. . . . nego traži zalupane, pužavce, štrebere, donuškike i na takovim stupovima hoće da sagrađi državu, društvo. Taj ropki sistem i sada, kad je složen glas ogorčenja i osuda magjarskih tirana odjeknula po svim gradovima i Banovine i Bosne i Dalmacije i ostalih krajeva našeg naroda, kad je narod na sto mjesta jednodušno spalio magjarsku zastavu, taj simbol nasilja i bezakonja; taj ropki apsolutistički sistem — hoće sada da i kod nas uguši svaki iskaz ogorčenja radi progona naše braće u Banovini i *u crvanoj savini* među četivi zida, da izjadamo naš jade, — jer nam se sastati ne dadu, skupštine nam zabranjuju; olovka državnog odvjetnika htjela bi i želje i misli križati i plijeniti.

Ali naš narod nije još klonuo pred svim tim nasiljima, niti će klonuti dok bude za nj ustajala u obranu omladina spremna da i krv proljeje. Čast omladini našoj, koja je znala zaboraviti na osobne i stranačke mržnje radi općeg narodnog dobra! U ovaku omladinu možemo da polažemo nade, jer mladež koja pod udarcima sabalja složno pjeva „Lijepu našu“ dobra je garancija za bolju budućnost našeg nasoda.

Pazimo stoga budnim okom, pratimo i pomažimo u borbi našu djecu, koji će da udare putem ne otaca, nego junačkih djedova svojih.

Pastirsko pismo. 3.303. St. J. J.

Pred koji dan ugledalo je svijetlo iz klerikalnog mraka „prvo pastirsko pismo Luke Pappafave, šibenskog biskupa.“ Pročitavši ga, bili bi smo sigurno rinuli od čuda radi jezuitskog stila i natražnih tendencija, kojima odiše svaki redak toga pisma, kad ne bi dobro poznavali biskupa Luku iz njegovih članaka i polemika u furtimaškom „Danu“, iz njegova ruda oko klerikalnih organizacija u savezu sa Don Alfirevićem, iz njegovog aranžiranja svećeničkih kongresa itd.

Odmah na početku svoga pisma iza pozdrava i blagosova biskup, nasljednik Apostola, poglaviti voditelj duša i vrhovni učitelj božje riječi ovako raspravlja, filozofira i politizira u svom pismu: „Sve postulate osobne, ekonomske, socijalne, političke, dakako i političke, mora on (biskup) pretresivati, mora zaključivati na temelju vjerskih zasada, na korist crkve i vjere.“

Furtimaškim gojenjem obara se biskup na liberalizam, demokratizam, antiklerikalizam: „reći ću, da oslabljenje vjere u našim stranama, što se u obće i dobro mislećih žali, nije nego logična posljedica spomenute moralne nevolje koja se zove liberalizam, a očituje se pod zvučnim nazivima antiklerikalizma, radikalnog socijalizma, liberalnog demokratizma itd. Ovaj lažni liberalizam, gost među nama izvana unesen, tudj našoj pokrajini, ili barem ne sprijateljten s njome, jest najveća od

nevolja, što tište naše moralno čuvstvo. Bi uveden nedavno u naše strane, i kao teorija, krivnjom opakih vremena. Proširivši posvuda, putem novinstva, djelokrug svog morboznog utjecaja, nahodi on svojim zamamljivim frazama, kojim se kiti, lijepi broj pristaša, tako da se na prvi pogled opaža kod nas, ovo zadnje doba, kako rekoh, oslabljenje vjerskog čuvstva. Njegov je program najubitačniji atentat, što se može zamisliti proti vjeri jednog naroda: doli Crkvom, doli Svećenstvom, dakle, budimo u ovome logični: doli i Bogom. „Ako mu se dakle Svećenstvo ne suprostavi svojom spremnom, neumornom, odlučnom, ljubežljivom i svetom akcijom, poduprtom takodjer od dobrih katolika svjetovnjaka, i ne zaustavi ga u ime Božje, što će biti . . . što će biti, pitam, od naše religiozne pokrajine, i kroz jedno samo desetljeće?“

Nu nemam namjere danas raspravljati potanko ob ovom *moralnom zlu*; prije svega, da ne stegnem preveć ovo pastirsko pismo, a zatim da vas ne zabavim, odmah u početku, neugodnim stvarima, ostavljajući za drugi put, da u zgodno vrijeme, o tome obširno progovorim.“

„Da se znade da biskup piše samo za vjernike bez osobitog „mentalnog zvanja“ navadja se u tom pismu da „se katolički pokret, koji je naprijed tjeran jedino kolesima, namazanin balsamom ljubavi razvija, cvate i jača više po osjećajima srca, nego li po mentalnom zvanju.“

Onda se obraća svećenicima riječima: „Kada Vi budete i unaprijed dokazali, o nijeste priljubljeni zemaljskim dobrima (A to svećenstvo naše neće nikada dokazati! Op. ur.) kada na pogled moralnih nerada, prouzročeni od opakog, protuvjerskog novinstva, koje traje jaku vjersku žilavost našeg naroda, budete lijevati, kao David, gorke suze“, i svjetuje im da rade za puk, sakupivši ga u uspjela moralna društva; za mladež upisavši ju, i nadalje, u Marijine družbe, u pobožnu Udrugu Svagdanjeg Klanjanja Presv. Sakramentu, u Bratovštinu Presv. Srca . . .

„Ovako tendenciozno i zagrženo“ piše biskup Luka, svršavajući: „Govorio sam vam iskreno, otvoreno, bez ikakvog okolišanja; govorio srcem na dlanu i nijesam sakrio nijedno moje mišljenje.“

Dopisi.

Pišu nam iz Promine.

Koliku moć ima Juronović u ovoj općini zbilja je nevjerojatno. Cijela uprava pazi na njegov mig, pa kud on okom oni skokom. Čudnovato je da se ljudi na ovaki način dadu upregnuti, a opet je bezobrazno od njih to i zahtjevati. Bez sebe ih fratar nikud ne pušta. Vodio ih na poklone u Knin i u Drniš. To baš smiješno izgleda, da se uprava jedne općine ne može nikamo maknuti, a da nije predvođena od fra Luje, pač se i nehotice u čovjeku nekakva sumnja budi. Moguće da ih ni fratar nebi toliko ponizivao, da ne računa da bi još goru figuru učinio, kad bi ih same pustio. To je najbolja ocjena za telice i s njegove strane. Eto, upravo, kako te vogja cijeni. Samo je začudno da se načelnik tako pušta voliti koji je inače razuman čovjek. Ostalima se nije čuditi.

Zadnih dana bijaše pravaško slavje u Drnišu, gdje su prestavnici i naše općine — razumije se predvođeni od fratra — išli na žalovanje propalom im kandidatu Krstelju. Sama pomisao našim predsjednicima da idu na to veliko slavje, gdje će biti od tih velikana dočekani, cvijećem obasuti, probudi im u duši već 15 dana prije, neopisivo veselje i slast, da su se smatrali sretnim što su pripadnici velikog pravaškog kola. Tako slično slavje bijaše više puta, jer zna dobro fra Lujo da se jedino uz paradu, sjaj, manifestaciju, fraju i čašu vina uzgajaju pravaške korenike ili još bolje prirepine.

i vijestima, a na listu neće smjeti stajati niti oznaka: drugo izdanje. Sve novine moraju da polože kauciju od kruna 5000 svaka. Za vršenje ovih propisa odgovorni su ne samo urednici novina, koje za neposlusl čeka zatvor, nego i iste tiskare u kojima se listovi štampavaju i koje mogu da budu svaki čas zatvorene. Osim toga obustavljen je zakon sastajanja te se usljed toga ni kandidati neće moći sastajati na sastancima i skupštinama sa svojim biračima. O javnim skupštinama ne može da bude niti govora.

Obustavljen je takodjer zakon o slobodnom udruživanju pak se s toga imaju smatrati raspuštenim sva društva osim strogo staleških.

A što ćete pak da bude od jednog naroda, u kojem žensko uslijed krivog odgoja i krivo shvaćene svoje socijalne dužnosti aktivno seže rukom da prijeđi drugu, mušku, polovicu u obradivanju narodne stvari, u jačanju narodnjeg života?! Budućnost takova naroda može se smatrati zapečaćenom. Jer, ako pasivni indiferentizam ženska rastače jedan narod i neđa mu napred, aktivno sprečavanje rada u korist naroda ruši ga u temelju, iznutri, u jezgri.

Ovih dana čitamo u novinama pismo neke ugledne gospodje „Z.“, koja je to pismo upravila svojim drugama zabrinuta za budućnost našeg naroda. To lijepo pismo i nas je potaklo na ova

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, in; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

isiti, ako mogi alno čuvstvo, naćilijani bili psiholamo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim rcima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodalia“ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad zaitanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim proccijonalista), samo ene stranke konživota cilj samoj vlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s konca u vretencu izdupsti rno olova, da zvući aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuća a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvaj rirode momće je po osjećanje forme i ićku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na- o darovitom pastiru, iue poticao je vige-

Iz Trilja.

U zadnjem broju „Hrvatske Riječi“ poznatim komedijanstvom ima napadaj na našu naprednjačku blagajnu, da tobože ne dava žita pravaškim pristalicama. Koliko je u tomu istine znamo već, jer dosta je da je ta vijest izašla u „Hrv. Riječi“. Nego pitamo mi „H. R.“ da li joj je poznato kako je fratarsko-pravaška blagajna u Kljucima još p. g. putem suda u Drnišu potjerala jedno cijelo selo — Čavoglave — na isplatu duga?! Čavoglave su listom glasovale u zadnjim izborima za D.r Ivčevića, dakle proti pravaškom kandidatu, i sad ih fratarsko-pravaška blagajna po sudovima vucari da im imetak na bubanj meće.

Je li poznato ovo ljubljanskoj svezi koja je došla u Dalmaciju da nam pod cimerom fratarsko-pravaškim „ekonomski uzdiže narod“?!

Skradin, 5. ožujka 1912.

Kolaju glasovi po mjestu, da općinska uprava kani na dojučer večer donijeti predlog za ponovno opterećenje dugom skradinsko općinstvo. Pošto je načelnik, moguće ovog puta i predviđeno bolestan, to je on izložio prvog prisjednika za pripravu upravitelja na ovaj zajam, znajući kakav je njegov ugled kod upravitelja. Naravno kad se radi o sklapanju kakovog duga u ovoj našoj općini svakog se gotovo puta traže kakovi izmišljeni uzroci prijeko potrebe. Ovog puta izloženo je bilo u sjednici općinskog upraviteljstva, da treba za god. 1911. isplatiti bolničke troškove u iznosu od K. 25.000, dočim se zna, da svake godine porezni ured neposredno plaća bolnicu, kao što je i za ovu godinu već bilo učinjeno. — Neiskusni i nevjesti upravitelji u općinskoj administraciji na dobru vjeru moguće i povjerovaše, ali nek njima i vlastima ovo služi na znanje i ravnanje kakovim se srestima služe naši spekulanti, da se para dočepaju, a to već prelazi svaku mjeru. —

Bilješke.

Splitski svećenički sastanak. Od nekog vremena slovenski klerikanci nastoje predočiti dalmatinsko svećenstvo za zajedničku klerikalnu svrhu. Plod je njihovog nastojanja „Dan“ i evo sada „splitski sastanak“.

Kako je poznato, sastanak se držao pod upravom poznatog biskupa Malnića, pod nadzorom Kreka i Korošeca, a sada zaštićeno po „Danu“ i „Hrv. državi“. Sastanak je zaključio ovo: Pošto je vjera u pogibelji, neobhodno je potrebna pučka organizacija. Da se spasi vjera, treba da klerikalna ideja prožme privatni i javni život, institucije, gospodarstvo, prosvjetu, politiku i sve ostalo; nu puk se ne može organizovati bez svećenstva, zato je od nužde, da se prije ovo organizuje, pod nadzorom diecezanskih biskupa.

Sa sastanka dakle poručuje se bezobzirna borba u širokim masama naroda, pod pokroviteljstvom biskupa, mješte ljubavi i mira; uvlači se vjera i politika, u javni i privatni život na način, kako to klerikanci znaju, što znači „rabiti vjeru kao sredstvo!“

Po ovom njihova je borba nemoralna i neprirrodna, pa može samo uroditi reakcijom, u kojoj svi kulturni, napredni i domoljubni elementi imaju svetu dužnost da sataru tu akciju mračnjačtva!

Veliki štrajk rudara u Engleskoj. Kopači ugljena u velikim radnicima u Engleskoj dadoše se pred koji dan u štrajk za to, što im bogati vlasnici, koji dobivaju na milijune, neće da povise plaću. Neki vlasnici su voljni, da opravdani zahjev radnika uslišaju, ali drugi neće. Zbog toga se odlučise radnici u štrajk, te tako danas štrajkuju ništa manje nego milijun i 49 hiljada kopača ugljena. Sto to znači, razumjeće se po tome, da usljed toga nastalo je pomanjkanje ugljena, zbog česa nemogu da putuju željeznice i parobrodi, nemogu da rade tvornice. Tako k tome milijunu, koji štrajkuje po svojoj volji, dolaze drugi radnici, koji nemogu da rade usljed pomanjkanja potrebitog ugljena.

Sad se je u to uplela vlada u Engleskoj pohvalnim načinom. Ministar predsjednik Asquith izrazio se je; nedodje li do pogodbe izmedju radnika i vlasnika, da će vlada iznijeti zakon pred parlament, kojim će se ustanoviti minimum plaće za radnike.

Vijesti iz grada i okolice.

Nepoštovanje našeg jezika na željezničkoj stanici. Ili to ili nemar, za nas je to svejedno; rezultat je isti.

Na želj. stanici na okancu, gdje se dijele putne karte stoji s jedne strane njemački: *Legitimazione sind unaufgefordert vorzuweisen*, a s druge strane talijanski: *Presentare le legittimazioni senz'attendere d'esserne richiesti*; hrvatskom pak jeziku ni traga.

Mi mislimo, da se nebi povrijedilo ničije pravo, kad bi se po srijedi napisalo to i hrvatski, kao kad i nas priličan broj žive u Dalmaciji i u ovome gradu. Ako se neće da metne baš po srijedi, a onda neka ga se metne bar poviše njemačkoga.

Nadamo se, da će biti čuven naš glas i da se nećemo morati opet na ovo povraćati.

Do znanja c. k. upravi ratne mornarice. Imali smo ovo dana neobični u nas slučaj, kad je gusta magla pokrila na daleko svu našu okolicu, osobito našu luku. Parobrodi pripijevahu uz velika zakašnjenja zbog teškog putovanja kroz maglu, koja je pak osobito teškim i pogibeljnim činila prolaz kroz naš kanal. Parobrodi moradoše najskoli pred kanalom umiriti brzinu i neprestano davati signal pomoću zviždanja.

Jedan kapitan, naš prijatelj, koji je upravljao parobrodom, pričao nam je baš tih dana velike magle, kako se je bio našao u neprilici pred našim kanalom. Mislivi, naime, da se nahodi na ulazu u kanal i baš na visini tvrđe sv. Nikole, davao je signal zviždanjem, čekajući, da će mu biti sigurno sa tvrdjave odgovoreno i time mu pružen dokaz, da se nahodi upravo gdje je i sam mislio. Nu, nečuvši nikakova protiv-signala, posumnja o mjestu, gdje se nahodi, promislivši da je pogriješio put.

Ova primjetba gosp. kapitana veoma je umjesna, te ju mi upućujemo na c. k. upravu ratne mornarice. Uvjereni smo, naime, da će ona ovaj nedostatak odstraniti i u ovakim neobičnim slučajevima magle dati potrebite propise, po kojima će se izbjeći neprilike, slične ovoj, o kojoj nam je naš prijatelj pripovijedao. Kad je ista uprava onako lijepo uradila specijalnim propisima ulazanje i izlazenje parobroda u našu luku, ona će stalno kako treba urediti i ovu stvar, koja nije bila predviđena.

Neredi u našoj bonici. U našem listu smo donijeli zadnji put vijest, kako je bio primljen u bonicu bolesnik zaražen kužnom bolešću tuberkuloze, a da to nije smjelo biti, pošto propisi bonički to brane. To smo iznijeli objektivno, nikoga ne napadajući, nikoga ne vrijeđajući. A, ako smo se odlučili to iznijeti i proti tome dignuti svoj građanski glas, mišljamo, da na to kao građani imamo pravo, a kao javno glasilo dužnost.

Nego g. D.ru Drinkoviću to nečaste biti po čudi i on u „Hrv. Rieči“ po svoju nam odgovara i napada onako žučljivo, košto je jednom znao da napadne svog duševnog čaču Franka. Nazvao nas je, da smo „gamad, gadi, hijene, hulje“ i ostalim svakidnevnim titulima iz svog vlastitog doma. Mi to prošismo hladno, nazirući u njima jasnu fotografsku negativu tog bolesnog nesrećnika. On nije kriv, što ga bog kaznio, da sve i svakoga oko sebe psuje. Ako on u čestom nebrojivom stanju zna da napadne kozarski svoje do jučer prijatelje, ako napadne predsjednike tribunala, suce, liječnike, pa i svog moralnog čaču, kako neće nas, kad mi dirnemo u mjesto, gdje stoji njegov patakun, za koji bi on — to veli g. D.r J. — čaču svog prodao.

Da je radi D.ra Mate, mi se nebi ni osvrćali na njegovo huljevanje; pogledali bi ga i nasmijali bi mu se; ali, mogao bi koji neupućeni biti zaveden u bludnju, pak radi toga moramo kazati, da mi onom istinitom vijeću nismo napali, inače štovanja vrijedna, g. D.ra Colombani. D.r Colombani je učinio pogrešku što je primio čovjeka sušičava, a učinio ju je — sigurni smo — samo da izbjegne napadanja „H. Rieči“, recte D.r Drinkovića, kad nebi bio primio njegova brata proti propisima u bonicu. D.r Colombani je mislio, primi li, da će biti miran i s naše strane, koja mnogo toga neopazeno propušta, a ne primi li, bio je siguran, da će D.r Drinković sasuti na njega smolu i sumpor kroz „H. Rieč“, košto je sasuo na suca g. Derada za to, što se usudio vršiti svoju sudačku dužnost. I g. D.r Colombani zna sigurno po prijatelju D.ru J., što je za D.ra Matu patakun, pak je htio po tome da upriliči svoje postupanje ovom zgodom. Nu mi, premda također znamo što je patakun za našega opć. liječnika, ne mogosmo, da uz mnoge druge stvari, i ovu važnu i po zdravlje u bonici ozbiljnu stvar propustimo neopazenu.

Razumijemo g. D.ra Colombani. On je htio izbjeći svaki sukob, svaku neugodnost sa onima

oko „H. Rieči“, jer da nije toga, bio bi sa bolesnim bratom D.ra Drinkovića učinio isto, što i sa onim bolesnim od tifusa, za kojeg ga je pred malo dana molio g. D.r Martinis. On je kolegi D.ru Martinisu odbio molbu, da primi čovjeka zaražena tifom u bonicu i učinio je po propisu. A tifus je ipak druga bolest neg li sušica, — al i g. D.r Martinis je druga osoba od D.ra Drinkovića. D.r Martinis se neće razvikati.

Nama vika i dreka jednog Drinkovića neimponuje ni malo. Svjetujemo ga pače nek muči, da mu ne iznesemo na vidjelo mnogo i mnogo toga, pred čime bi se mogao samo zasramiti. Nek ne misli da ovo govorimo onako da strašimo kao praznom puškom. O ne. Ima toga dosta, a, ako mučimo, činimo iz obzira na njegovo sve to češće nebrojivo stanje, koje ga sve to više približuje k mjestu, otkle je bio pušten Smrdelj.

„U ovom momentu“, kaže D.r Mate, nebi smo smjeli dirati ga. Mudar i lukav naš Mate; on bi htio u zgodnom momentu, dobar šćar učiniti. Mi s narodom na skupštine u proteste, a on svu brigu u svoj patakun. I ako ima više kvalifikacija od Smrdelja, opet nije naš Mate lud. Sjajni intervallum lucidum!

Dragi Mate, gdje dobro domovine zove, gdje je opći interes, evo nas uvijek rame uz rame i s najljućim protivnicima, pak i s tobom, budeš li pri sebi i za opće dobro a ne za svoje. Ali uza sve to, otvorićemo oči, da nebi koji spekulanti, opojen željom namicanja patakuna, upotrebio takove prigode narodnog pokreta i ogorčenja u mračne svrhe i okolo nas, poviše glava naroda šišmiški šćar šćario. Mi ćemo tad uvijek nemilice dračom po šišmišima.

Zao nam je što moramo ovako da dražimo slabe nerve našega opć. liječnika, al bi jednom za uvijek htjeli, da snagom naše kandžije usvijesti se i nauči pristojnosti svaki onaj, koji poput D.ra Drinkovića onako bezobzirno i neopravdano napada odlične i poštene osobe, ne štedeći ni njihovog osobnog poštenja ni sjajnog im karaktera. Ako se ima kome što opaziti, opazi se stvarno u pristojnoj formi, košto mi i svak to čini, a ako smo ovoga puta malo žešći, žao nam je, al moramo biti. Kad se mazga rita, kandžijom po njoj.

Umirovljivanje. U pametnijem svijetu dižu se glasovi protesta, kad oblasti umirovljuju činovnike, koji su mladi i zdravi te mogu još vršiti službu. Čemu — vele — s jedne plaćati mirovinu, s druge plaćati novog činovnika, kad se taj novac može uštediti na korist porezovnika.

I imaju pravo. Otkad je zasjela pravaška opć. uprava imamo sijaset umirovljenja; svu u ludo. Tako je umirovljen Mate Baranović još mlad i zdrav i sposoban činovnik; tako neki Babec, pak Mijo Baranović, pak drugi, a sad evo hoće i g. Pavu Kovačeva, blagajnika.

To nemožemo da odobrimo; tako se općinski novac bacu u ludo, a novca nam, hvala bogu, nepretiče u opć. kasi. Dugova smo puni, dugovi rastu danomice, a mi, mjesto štednje, vidimo, da opć. uprava prosiplje novac u ludo. To su, najmanje rečeno, kaprici, a općinarima šibenskim nije do kaprici, kad je nevolja do usiju. Štedimo pučki novac, godine su crne.

Gradilište za realku. Čitamo u općinskom organu, da se je na vijeću u nedjelju odlučilo preporučiti ministarstvu nastave, da se zgrada za realku gradi u Mrkićinom gaju, pošto je to položaj „zgodan“ i „podesan“.

Neshvaćamo, št. oni misle pod riječima „zgodan“ i „podesan“, ali ko nije slijep, vidi, da je to jedan od najnezgodnijih položaja za zgradu u opće, a za školu napose. Nema mjesta, koje je u gradu izloženo gore vjetrovima i studeni, kiši i žezi sunca kao rečeno „podesno“ mjesto. A k tome je još uz veliku uzbrdicu i s neruke.

Da je to tako, služi dokazom i ona budaleština, na koju smo i onda upozorivali kao nepo-

VELIKA ZLATARIJA		
GJURO PLANČIĆ		
VIS	STARIGRAD	VELALUKA
BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA		
12-52	- -	ŠIBENIK. - - -

Grubišić & Comp. u Šibeniku

: Otpравниštvo i stovarište za umjetno gnjojivo :
CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnica — Muzikalije — Školske knjige — Kožnati predmeti — Igračke.

REMINGTON PISAČI STROJEVI — Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PIŠACE STROJEVE 1000 LISTOVA Kr. 7.20 — Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kr. 4. — JUMBOLA (dvostruk) Kr. 2.50

Glavonja kao oznaka dućana

11—52

desnu, biva, da je općina u ludo potrošila novac, uredivši zemljište za pazar, baš tik uz ono, na kojem bi se sad htjelo graditi zgradu realke. Novac potrošen, a pazara tu nema. Zašto? radi nezgodna položaja, jer bi blago bilo izloženo vremenu. A tako bi se dogodilo i zgradi sa realkom. Ta, ako čuvamo blago i beštije od vremena, kako bismo bili toliko pametni, pa izložili svoju djecu u njezinim godinama!?

Gojimo nadu, da se to neće dogoditi i da će se zgradu za realku graditi na boljem položaju, bilo obzirom na zdravlje djece, bilo obzirom na budućnost i razvitak Šibenika. Imade u Šibeniku dosta zgodnih mjesta, eto im mjesto gdje je bio ratarski tečaj; zemljište Inchiostrovo naprama sudu; te ono Battigelli i Rossi ili n. pr. Tommasoov vrtao sa kućicama Zlatovića itd. Vjerujemo da i ako ovo nijesu baš najidealnija mjesta ali svako ima svoje prednosti pred bezlavnim zaključkom opć. vijeća.

Protestujemo naodlučnije i mi. Sve se je gradjanstvo diglo protiv načina, na koji je ovih dana bila raspisana dražba za unajmljenje općinske kuće kod sv. Jakova. Uvjeti su dražbe neprihvatljivi s ičije strane osim one, koju opć. upraviteljstvo hoće da pogoduje. Opći je glas, da je to učinjeno samo za to, da se odbije svakoga od natjecanja te da opć. kuća ostane za Hrvatsku Tiskaru Krsteljevu.

Uvjeti su postavljeni, da je unajmitelj vezan za tri godine i ne može dati otkaza već dva mjeseca prije izminuća triju godina. Općina pak može dati otkaz u svako doba, svaki dan. Ko će se, pitamo mi, podvrgnuti takim uvjetima i opasnosti, da danas udje u kuću, podnese trošak prenosa i drugih eventualnosti, a sutra mu, baš kad se namjestio, općina dade otkaz. Putuj igumane i podvrgni se novom trošku.

Unajmi li to Krsteljeva tiskara, dakako, da se načelniku neće to dogoditi, neće mu se dati otkaz kao drugome.

Mi na ovu nepristojnost upozorujemo sl. Zem. Odbor. To je na štetu općinskog interesa, jer uz druge uvjete, zgrada bi se iznajmila sigurno i uz dobar najam, veći od današnjega. Uvjeti bi morali biti od godine do godine, jednaki za obje strane, bez pogibelji, da jedna strana bude u strahu momentalnog otkaza.

Ne recite, poput Drinkovića, da ni ob ovome nijesmo smjeli u ovom momentu pisati. Vidimo, da se tu radi protiv interesa općine i puka, pak protestujemo. Gradjani smo.

A gg. zastupnici? Na pouzdanom sastanku u teatru za prgonjene u Hrvatskoj nije bilo ni zastupnika Dulibića ni Drinkovića. To je upalo u oko. Bilo je i manje važnih stranačkih sastanaka, na kojima oni nijesu manjkali, pače bi dolazili iz daleka i vodili glavnu riječ. A na ovakom važnom sastanku ih nema!

A baš su oni prvi zvani, da predvode narod, da dadu inicijative i direktive i da dadu važnost samoj stvari svojom prisutnošću. Nevjerujemo, da se gg. zastupnici boje Magjara.

Nemožemo toga odobriti; vidimo u tome izmicanje i bojazan pred eventualnostima. Ovakove pojave moramo najenergičnije osuditi. (Sad opet slobodno reći Drinkoviću, da smo gadi, gamad, hulje i hijene. Al čuci nijesmo. Op. ur.)

U „H. Rieči“ D.r Mate Drinković časti nas ljepotama svoje krasne duše. „Gamad, gadi, hijene, „hulje“ ... pjeva njegova duša. Vidi se da je nastupilo vrijeme, kad sišmiši izlete iz svojih rupa, da se, loveći po mraku, hrane svojom svagdanjom hranom. Siš miš iš!

Okrabuljene kukavice pravaške, koje su uza sav patriotski radikalizam radi suknjica i cipela — zaboravili bili (slučajno) na domovinu i plesali, kupovali srećke i inače pripomagali protunarodnim plesovima Leghe u Šibeniku, predbacujući istodobno nama, da smo s talijanašima, da ih pripomažemo itd. sada su se ponovno uzjunačili, te — i opet okrabuljeni i iza leđa „Hrv. Riječi“ —

zovu nas (koga?) na ždrijelo i da će s nama (s kime?) obračunati!?

I opet im ponavljamo da su nam pouzdane osobe, kojima imamo razloga da više vjerujemo, nego tim okrabuljenim nikogovićima, imenovala sve one pravaške radikale i sokolove, koji su bili na plesu Leghe pod maskom; mi smo onima, koji su za imena pitali, kazali te osobe, zar hoće da ih i u listu imenujemo. Kad su i onaj put — kao i uvijek — bili okrabuljeni.

Ti „veliki Hrvati“, koji se radi štreberstva plaše i glavu izvući iz loža, kad dodju na narodne manifestacijone sastanke, oni koji demonstracijonu povorku za Hrvatsku gledaju iz prikrajka, da se nebi šefovima omrazili i izgubili šaržu — oni iz gema viču: na ždrijelo junak tko je! (što pravaški rečeno, a prevedeno u „materinskom“ jeziku znači: „sulla magnarola eroe chi se!“ Op. ur.)

Neka nas dalje ne gnjave, neka izidju na polje i reku s kime će to obračunati kukavice!

Neće li tako, a oni neka slobodno i dalje psuju i siplju rječetine iz svog finog riječnika: „kukavice, nikogovići, gamad, banda, hulje“ itd. A ako oni znađu iz riječi „junaci“ izbacivati slovo „a“, znali bi i mi izbacivati i po dva i po tri slova i pogodili bi ih „in summa capita“. Ali uzgoj nam to ne dopušta, kao što ne možemo niti da insinuiramo kao oni kad tvrde na pr. da su neki naši omladinci za ophoda pri ustolčenju pravili živinske glasove. Koji su to, recite, gospodo furtimaši, ne pucajte ko marabutti afrikanski u leđa, nego vani s imenima!

Mi, i ako ne nosimo biskupu kišobrane, i ako ne započimljemo općinske sjednice i sve patriotske parade sa sv. misom i ako ne obližujemo oltare i stolove biskupa i klerikalnih poglavica, nego osudjujemo svom žestinom kongrese „dei nonzoli“, i ako ne pretiskivamo članke i bilješke iz najguvernamentalnijeg i najklerikalnijeg „Reichsposta“ (kako oni to rade te se time i hvale u Br. 626 „Hrv. R.“) i ako se dakle borimo protiv klerikalizmu svim silama — ipak ne dobizimo do toga, da se rugamo procesijama, oponašajmo živinske glasove, jer živinskim glasovima i riječtinama raspolažu samo oni iz pravaške menažerije.

„Hrv. Rieči“ bog neda nikada sreće, da pogodi što je pravo i pršteno. A ovoga puta nije ni harna, ni pristojna. Harna bi imala biti i nama i socijalistima, ako je u opće do manifestacije došlo te ako je ona demonstracija imala neki bolji izgled. Sa povorkom nijesmo baš najzadovoljniji, a da ne bilo nekih naših, mislilo bi se da D.r Krstelji idje sa svojom običnom klapićom. Harna bi imala biti i socijalistima; mjesto toga ona bi dala Dorbiću nogomet. To je baš po pravašku. Socijalisti pokrenuli, sa nekim našima, a sad za plaću — nogu u tur. Ipak je Dorbić reko nešto pametna, al što reče n. pr. D.r Smolčić — bog da mu prosti.

Kazaćemo „H. R.“ još koju drugi put, a sad samo to, da bi naših bilo i više, da se nijesu bojali opć. policije, da ih ona ne počme zatvarati i da ih ne zateče kob pok. Čimira.

Osudjujemo postupak političke oblasti, što mladu i neodgovornu djecu sudi radi nedjeljnih demonstracija a bez razloga, kao malog Fulgosi-a na šest dana, te što prgoni naše gradjane, koji su samo dužnost činili kad su prosvjedovali za potlačeni svoj narod.

Velebno djelo, genija sa Jasne poljane, „Živi trup“, koje izlazi kao redovi prilog našega lista, svršava današnjim brojem. Pučka tiskara preuzela je pohvalno na se nakladu ove snažne drame, koja će do koji dan biti odštampana u ukusnom svesku. Živim zadovoljstvom pozdravljamo ovaj kulturni pothvat Pučke tiskare radujući se njezinoj novoj inicijativi, kojom teži da našoj čitalačkoj publici pruži dobrog i jeftinog štiva. Cijena je lijepe i elegantne knjižice 60 para, a moći će se dobiti i kod uprave našega lista.

Općinski poljar zatvoren za lupeštinu. Čujmo, da je jučer bio zatvoren opć. poljar Spa-

hija za to, što je bio zatečen gdje krade nove loze po vinogradima. Ukradene, kažu, da je prođavao u Trogir. Baš lijepi opć. poljar! mjesto da čuva, on prvi krade. A kažu nam još, da on nije sam takav, uzoran poljar. Čestitamo općini na ovakim službenicima. Inače izgleda, da je to sve jedno leglo. Sad ti narode viči „dolje Čuvaj!“

Za fond Hrv. pučke napredne stranke darovao je, na počast uspomene blagopokojne Ane Žarković, g. Kaja i Božo Petrić Kr. 5. — Prijatelji i sumišljenici sjetite se fonda naše mjestne organizacije.

Kinematograf mjestni ima nekoliko vremena, prikaziva veoma lijepe, dirljive i poučne drame, a svijet se u istinu tomu u velikom broju odazivlje.

Ovom prigodom dužnost nam je upozoriti općinu, da nered dječurlije pred kinematografom prelazi sve granice i da se taj nered više puta na očigled redara događa. Tako n. pr. u srijedu se dva dječaka potakoše nemilice, lupaju se šakama, nogama, bacaju se o zid, a redar gleda i uživa kako se dječaci lupaju i prolaznici zgražaju. I to baš onaj redar koji je nekidan na obali prouzročio nered, galamu i najposlije dotjerao dotle, da je samoga načelnika izlazio pogibelji, jer ovaj misleći da je redar pravedan, osobno došao i naredio: zatvorite ga u slipić. Te zatvori od vina vesela ali pravedna čovjeka. I ona kućica za mokrenje pred kinematografom veoma neugodno zaudara, te bi se morala urediti.

Kao na selu. Od kada se valjda po dvadeseti put ponovno kukavno zakrpila naša stara obala kod drvenog mosta, od tada je još uvijek na onom mjestu viditi neizravnano i neutrano tlo puno nabacanog kamenja. Taj položaj slični više neuređenom seoskom putu nego li javnom šetaštu primorskog grada. Prvi utisak, koji će stranač steći kad stupi na obalu šibensku biti će onaj zapuštenog i neurednog seoskog zakutka. Gradjani imaju pravo tražiti udobnost i urednost svog mjesta; zato ako se pomorska vlada ne zna sjetiti svoje dužnosti neka je u tome pouči općinska vlast, te ona sama preuzme inicijativu kao što je to pohvalno uradila u sličnim slučajevima napredna spljetska općina.

Na obali, baš pred perivojem i na uglu agencije našega Vlade, općinskog nadprisdjelnika, zbiva se svakog dana na stotine sramota i iznemadjenja prolaznicima, a to sve radi pomanjkanja javnih zahoda. Ako ovakove sramote i mirisi ne dopiru do obrazica našeg novog prisdjelnika i njegovih, to je ipak ovakovo stanje na sramotu grada i na štetu njegovih zdravstvenih prilika.

Khuen demisionirao. Ministar predsjednik magjarski predao je, radi zadnjih sukoba medju Peštom i Bečom, ostivku kralju, koja je bila primljena. I tako je pa i magjarski krotitelj Khuen II, koji je kao Khuen I. tlačio naš narod ponajprije kao ban za punih 20 godina, a zatim preko Raucha, Tomašića i Čuvaja tlačio i gazio sva ustavna prava i slobostine Hrvatske, Ko će ga zamijeniti u Pešti, te što će sada biti sa slugom njegovim Čuvajem nezna se. Svakako Khuena I. i II.-og više nema. Čuvajmo se samo Khuena III.

Unajmljuje se

jedan stan na prvom podu sa 2 sobe i kuhinjom, i ostalim kod tvornice Paške Rore i drug, u kući Mate Rape. Zopotanje obratit se gosp. Mili Zrnčeviću.

nagim skokom postavio sebe onamo na ono mjesto, na kome danas gledamo sa zadovoljstvom česku ženu ili rasku, njemačku ili čak englesku. Toliko nepitamo; to bi bio skok, a ne prirodni razvitak. Kod našeg ženska tražimo, da iščezne uvjerenje, kao da ona nije za javni rad. Za javni rad u narodu svi smo zvani, toga rada naš narod treba mnogo i odviše, samo treba taj javni rad pravo shvatiti. Nije svaka čakula javnim radom.

Nek naše žensko uzme uzorom česku ženu, koja pruža svemu svijetu jaki dokumenat razvite političke i kulturne svijesti svega českog naroda. Za sad je glavno, da i kod našeg ženska nastane reforma običaja i morala svagdanjeg života. Iza te reforme

SE NE VRAĆAJU. - POŠILJKE NEPLANE PRIMAJU SE. - - E RAČUNAJU 16 PAETIT RETKU, A ZATA PO POGODBINA I ZAHVALE 20 A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.
Ilijadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, n; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

risiti, ako mogli alno čuvstvo, naći alijani bili psihomamo prema svom nego najvećama evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionalistice ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodalia“ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad zaitanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim procijonalista), samo ene stranke konživota cilj samoj vlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj, iti preslice s končau vretencu izdupsti rno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča n starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvog rirode momće je po osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na- o darovitom pastiru, iue poticao je vigje-

i vijestima, a na listu neće smjeti stajati niti oznaka: drugo izdanje. Sve novine moraju da polože kauciju od kruna 5000 svaka. Za vršenje ovih propisa odgovorni su ne samo urednici novina, koje za neposlud čeka zatvor, nego i iste tiskare u kojima se listovi štampavaju i koje mogu da budu svaki čas zatvorene. Osim toga obustavljen je zakon sastajanja te se usljed toga ni kandidati neće moći sastajati na sastancima i skupštinama sa svojim biračima. O javnim skupštinama ne može da bude niti govora.

Obustavljen je takogjer zakon o slobodnom udruživanju pak se s toga imaju smatrati raspuštenim sva društva osim strogo staleških.

A što ćete pak da bude od jednog naroda, u kojem žensko uslijed krivog odgoja i krivo shvaćene svoje socijalne dužnosti aktivno seže rukom da prijehi drugu, mušku, polovicu u obradivanju narodne stvari, u jačanju narodnjeg života?! Budućnost takova naroda može se smatrati zapečaćenom. Jer, ako pasivni indiferentizam ženska rastaće jedan narod i neđa mu napred, aktivno sprečavanje rada u korist naroda ruši ga u temelju, iznutri, u jezgri.

Ovih dana čitamo u novinama pismo neke ugledne gospodje „Z.“, koja je to pismo upravila svojim drugama zabrinuta za budućnost našeg naroda. To lijepo pismo i nas je potaklo na ova

Oglas.

Javljam, da smo već započeli praviti modernu vunenu štofu za proljetnu i ljetnu sezonu. Gospoda trgovci i privatnici mogu na zahtjev imati uzorke franko i badava.

Cijene su štofe i izradba odijela veoma umjerene.

Prva Dal. Tvornica Prediva i Tkala
Paško Rora i drug - Šibenik.

MARKO MARKOVINA

SPLIT
TELEFON 93.

Skladište i zastupstvo

Peći i šparherda,

Eternita,

Cijevi, dimnjaka i pločica

keramike □

Stakala, prostih i ornamen-
talnih □

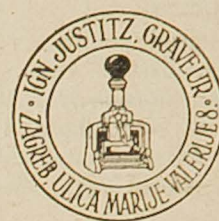
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda poreulane i t. d. 18

Oglas.

Unajmljuje se dućan na obali
kuća V. INCHIOSTRI bivša
Macale.

Obratiti se Uredništvu. 10

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume
za urede. — Tvornica
email tabla i tablica.

Strojevi za numeri-
ranje i t. d.

Glavno zastupstvo za
Dalmaciju: 16

Petrić Ljubomir - Split

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITUČI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE
MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE, DEVIZE SE PRE-
UZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KU-
PONE, PRODAJA SREĆKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIE-
BANJA. REVIZIJA SREĆKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

PIO TERZANOVIĆ

Šibenik

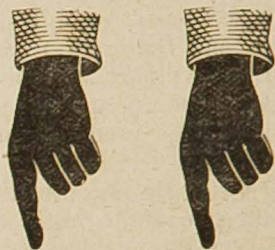
Velika zaliha za zimsku sezonu

Muških odijela i kabana

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene 13-52

NE BOJI SE UTKAMICE.

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi

ŠIBENIK

Preporuča se za sve u
tiskarsku struku zasjecu-
juće radnje.

Cijene umjerene.

PAPIRNICA

JURAJ GRIMANI

ŠIBENIK

Pribor za pisane strojeve svijuh sistema.

Razglednica i svih ostalih kancelarijskih
predmeta. Svi školski risači i pisani predmeti.

Gritzner Šivači Strojevi

Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku
industrijalnu radnju najbolji.

Gritzner Koturače

odlikuju se već od godina čvrstoćom i kva-
litetom materijala.

Svakovrsne Igračke i
Bijouterije.

Penkala

Automatična olovka i pera

Grubišić & Comp. u Šibeniku

Opravništvo i stovarište za umjetno gnjojivo
CALCIUMCIANAMIDA

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

18-20